

Meervoudig verbonden

Florimco van der Rhee

De bovenstaande titel verwijst niet naar iets dat over social media gaat of dat te maken heeft met nieuwe mogelijkheden op het gebied van telefonie. Het is de titel van een bundel met artikelen, die in 2012 verscheen bij uitgeverij Boekencentrum. Ze dekt zeker de lading, gezien de diversiteit die daarin aan bod komt.

Het debat rond Israël is enorm gepolariseerd. Wie zich hoe dan ook maar uit ten aanzien van staat, land of volk van Israël kan rekenen op bijval maar ook op veel tegengeluiden. Eens te meer lijkt rondom het onderwerp 'kerk en Israël' te gelden dat wie niet faliekant de zijde van Israël kiest, spot en hoon ten deel kan vallen. Terwijl anderzijds groeperingen en stromingen er juist geen goed woord voor over hebben, wanneer de kerk de blijvende verbondenheid met Israël benadrukt. De nuance ontbreekt helaas en de emoties lopen zomaar (te) hoog op.

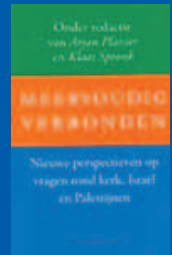
Het is dan ook op voorhand een verademing om een boek te lezen, waarin gezocht wordt om het debat toch te voeren en in gesprek te zijn of te komen met hen die je niet meteen tot je gelijkdenkenden beschouwd. 'Meervoudig verbonden' is zo'n boek. Het is verschenen naar aanleiding van 'rondetafelgesprekken' die vanaf 2010 werden georganiseerd door diverse hulporganisaties die zich betrokken weten op het Midden-Oosten (IKV Pax Christi, ICCO en Cordaid). Doelstelling was om niet de oude stellingen nog maar weer eens te betrekken, maar te zoeken naar nieuwe perspectieven. Zoals de ondertitel van het boek dat ook verwoordt: 'nieuwe perspectieven op vragen rond kerk, Israël en Palestijnen'. En daarin lijkt deze bundel te slagen. Zeker ook omdat gezocht is naar mogelijkheden om het gesprek over Israël in Nederlandse context te verrijken met internationale invloeden.

In het eerste deel van het boek worden enkele grondlijnen uitgezet. Het eerste artikel prikkelt meteen. De Joodse hoogleraar Shaul Magid zet daarin uiteen hoe de fascinatie voor de Bijbel in zowel Jodendom als christendom veelal de toon zet en niet bepaald samenbindend werkt. Wanneer we de Bijbel zouden gaan zien als een vooral menselijk en samengesteld boek (geschreven vanaf 'beneden' en niet gegeven vanaf 'boven') zou dat veel meer openheid geven om elkaar als Jood, christen en moslim te vinden.

Een gereformeerd hart komt daar wel meteen tegen in opstand. Wordt hier niet wezenlijk afbreuk gedaan aan het gezag van Gods Woord? En die vraag leidt mijns inziens tot een andere vraag: is een dergelijke poging om het gesprek tussen de wereldgodsdiensten gaande te houden niet naïef? Juist de verbondenheid van zowel Jodendom en christendom als ook de Islam aan hun eigen geschriften maakt het debat moeilijk, maar ook echt. Het lijkt dan een utopie te zijn en een niet serieus nemen van elkaar te vragen of iedereen wat anders wil omgaan met zijn bronnen.

Toch wordt in overige bijdrages een belangrijke les uit dit artikel getrokken. En dat is dat ieder zich moet realiseren dat er in de geschiedenis vele verschillende manieren van Bijbeluitleg zijn te onderscheiden. Op z'n minst moet dat bescheiden maken. We tasten immers zo vaak naar zin en bedoeling van wat God zegt.

Bespreking van het boek: **Meervoudig verbonden. Nieuwe perspectieven op vragen rond kerk, Israël en Palestijnen, Arjan Plaisier en Klaas Spronk (red.), Boekencentrum 2012, 144 blz., € 14,50.**

Florimco van der Rhee

De luthers theoloog Robert W. Jenson probeert op een andere manier het debat vlot te trekken. Hij stelt dat het tijd is om te komen tot een christelijke theologie van het Jodendom. Zelf geeft hij daartoe voorlopig slechts enkele aanzetten. Hij constateert dat het rabbijnse Jodendom en het christendom parallel preten-deren Israël na het Bijbelse (canonieke) Israël te zijn. Een stelling waar wel het een en ander op af te dingen valt, dunkt me. Toch brengt het Jenson bij een fascinerend zinnetje, nl. dat de kerk heel duidelijk een omleiding op Gods weg is. Daarmee lijkt hij recht te doen aan wat Paulus schrijft in Romeinen 11, waar duidelijk wordt dat het heil pas naar de heidenen is gegaan, nadat Israël dat had afgewezen. En dat die beweging wordt gemaakt, om uiteindelijk Israël jaloers te maken en tot dat heil weer terug te brengen.

Jenson wil vervolgens ook andersom redeneren: de kerk kan het Jodendom zien als een andere omleiding die door God genomen wordt op weg naar de uiteindelijke vervulling van Gods belof-ten. Dan is het echter de vraag of er geen sprake is van een twee-wegenleer: twee manieren waarop God heilzaam werkt in de historie. Een dergelijke visie botst op het unieke van Jezus als Messias en dreigt Hem ook vooral te zien als mens en minder als Gods Zoon van eeuwigheid af.

Het voert te ver om alle artikelen in deze bundel weer te geven. Eén is echter nog noemenswaar-dig. Het is geschreven door onze oud-Israël-

consulent drs. Kees Jan Rodenburg. Het heeft minder met chauvinisme te maken dan met inhoudelijke evenwichtigheid dat ik hem hier noem. De titel van zijn artikel zegt eigenlijk al veel: 'de Joodse omgang met de Bijbel als spiegel voor het christelijk Israëldebat.' Hij geeft vanuit eigen ervaring drie inzichten door die dienend kunnen zijn in het gesprek tussen kerk en Israël. Allereerst 'het besef dat de ander net als ikzelf en mijn gemeenschap in relatie staat tot de Heilige, en wij daardoor ook in relatie tot elkaar komen te staan. Het tweede is dat teksten meerdere betekenissen kunnen hebben en dat we stem en tegenstem nodig hebben om hun rijkdom te ontsluiten. Het derde is de ontdekking dat schriftlezen geen louter intellectuele bezigheid is maar nauw verbonden met het gebed, en zo onze relatie tot de Eeuwige en tot anderen tot uitdrukking brengt.'

In mijn besef brengt Rodenburg hier drie heel wezenlijke elementen naar voren, die het eenzijdige van sommige andere bijdragen in evenwicht brengen.

Het voorgaande mag echter duidelijk maken dat hier een belangrijk boek is verschenen, dat met name voor theologisch geïnteresseerden veel te bieden heeft. Het geeft enerzijds een goed inzicht in de moeite die het gesprek tussen Jood en christen geeft. Anderzijds biedt het veelkleu-rige boeket aan meningen perspectief in een gezamenlijke zoektocht naar God en de weg die Hij gaat door de geschiedenis.

Colofon

Commissie van redactie

drs. C.J. van den Boogert
drs. R. Jansen
ds. D.J.K.G. Ruiter

Eindredacteur

drs. C.J. van den Boogert
Graspieper 8
8081 ZR Elburg
tel.: (0525) 69 02 22
e-mail:
keesvandenboogert@kpnmail.nl

Website

www.kerkenisrael.nl

Contact

e-mailadres info@kerkenisrael.nl

Administratieadres

Landelijk kerkelijk bureau
van de Chr. Geref. Kerken
Ghandistraat 2
3902 KD Veenendaal
Postbus 334
3900 AH Veenendaal
tel. (0318) 58 23 50
fax (0318) 58 23 51
e-mail: lkb@cgk.nl

Penningmeester

H. van Braak
Prins Willem-Alexanderpark 133
3905 CD Veenendaal
tel.: (0318) 51 54 27
e-mail:
penningmeester@kerkenisrael.nl
Bankrekeningnummer 365271,
t.n.v. Dep. Kerk & Israël Chr. Geref.
Kerken te Veenendaal

Voor legaten en schenkingen kunt u contact opnemen met de penningmeester; hij geeft ook gaarne informatie over diverse aan te bevelen projecten.